

1.2.4 SC4: přispívat ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, mimo jiné snižováním emisí skleníkových plynů a podporou ukládání uhlíku, a dále podporovat udržitelnou energetiku

Z provedené SWOT analýzy k SC 4 vyplynulo 6 základních potřeb k jejichž řešení bylo navrženo 13 intervencí jak z EZZF (přímé platby oddělené od produkce a restrukturalizace vinic), tak i z EZFRV (AEKO - zatravňování orné půdy, zalesňování zemědělské půdy, lesnické investice, agrolesnické platby a investice do technologií snižujících emise GHG a NH3).

Naplňování specifického cíle 4 je popsáno pomocí následujících ukazatelů výsledku: R.12, R.14, R.16, R.17, R.18, R.26, R.27, R.30.

R.12 byl zvolen pro intervence podporující závazky týkající se lepšího přizpůsobování se změně klimatu. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 1 505 764 ha, cílová hodnota R.12 (42 %) byla dosažena a překročena. Největší míru příspěvku má intervence Režimy pro klima a životní prostředí (05.31). Příspěvek byl identifikován na ploše 1 425 tis. ha orné půdy (s ohledem na podmínky podpory je započteno 60 % výměry podpořené orné půdy, na které jsou uplatňovány postupy, které přispívají k přizpůsobování se změně klimatu). Dále jsou započteny vybrané neprodukční plochy, které v roce 2025 představovaly více než 76 tis. ha. K naplňování tohoto indikátoru dále přispívá intervence 16.70 AEKO – Zatravňování orné půdy s hodnotou 3 899 ha a intervence 26.70 Péče o založený agrolesnický systém s plochou 470 ha.

R.14 sleduje ukládání uhlíku v půdě a biomase. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 2 495 583 ha (z plánovaných 2 456 316 ha), průběžného cíle bylo téměř dosaženo. Největší míru příspěvku má intervence 05.31 Režimy pro klima a životní prostředí, a to na ploše zemědělské půdy, kde jsou uplatňovány postupy, které přispívají k lepšímu ukládání uhlíku v půdě i biomase (včetně travních porostů, části orné půdy, vinic, sadů, chmelnic ad. kultur). Celofaremní ekoplatba se skládá z řady podmínek, které nelze volit samostatně a které zemědělec musí splnit na všech zemědělských kulturách, které obhospodařuje. Ve vztahu k ukazateli R.14 je cílem podpořit sekvestraci uhlíku a dlouhodobé skladování zásob uhlíku v zemědělské půdě např. skrze udržitelné hospodaření s organickou hmotou a s využitím moderních pěstebních technologií. U trvalých kultur např. zajištěním ploch zeleného pokryvu v meziřadí s vyšší schopností poutání uhlíku v biomase a půdě, ale i vyšší retenční schopností pro vodu a živiny. S ohledem na celofaremní pojetí ekoplatby lze očekávat obdobné naplňování hodnot ukazatele i v dalších letech programového období. Dále k naplňování tohoto indikátoru přispívají intervence 16.70 AEKO – Zatravňování orné půdy s hodnotou 3 899 ha, 18.70 AEKO – Ošetřování extenzivních travních porostů s hodnotou 866 097 ha a 26.70 Péče o založený agrolesnický systém s hodnotou 470 ha.

Ukazatel **R.16** byl zvolen pro intervence umožňující investiční podporu přispívající ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně a k výrobě energie z obnovitelných zdrojů nebo výrobě biomateriálů. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 142 podniků (z plánovaných 184), cílová hodnota indikátoru 0,69 % nebyla dosažena.

R.17 sleduje zalesňování a zakládání agrolesnických systémů. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno celkem 1 719 ha. Cílová hodnota byla dosažena a překročena. Na dosažení cílové hodnoty měl zásadní podíl zvýšený zájem o vstup do intervence 42.73 Založení agrolesnického systému, který byl v roce 2025 založen na výměře o celkové rozloze cca 1 200 ha.

R.18 byl zvolen pro intervence poskytující investiční podporu pro odvětví lesnictví. Ke konci FY 2025 bylo proplaceno 5 784 197,59 EUR (z plánovaných 46 580 127 EUR). Celková cílová hodnota nebyla dosažena. K naplňování tohoto indikátoru přispěla za FY 2025 intervence 41.73 Zalesňování zemědělské půdy – založení porostu s hodnotou 9,5 tis. EUR. Dále byly realizovány projekty v intervenci 38.73 ve výši cca 135 tis. EUR, projekty v intervenci 39.73 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin ve výši přibližně 215 tis. EUR a dále byly projekty realizovány v rámci intervence 43.73 Neproduktivní investice do udržitelného rozvoje rekreační funkce lesa, a to ve výši 97 tis. EUR.

R.26 sleduje investice související s péčí o přírodní zdroje nejen v rámci SC 4. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 249 podniků, což je 36 % z cílové hodnoty 687 podniků podpořených v roce 2025. Nicméně v rámci 5. modifikace bude cílová hodnota tohoto ukazatele pro FY 2025 upravena na hodnotu 282 podniků, čímž bude indikátor naplňován na 100 %. K naplňování tohoto indikátoru přispěla ve FY 2025 intervence 42.73 Založení agrolesnického systému, kterou využilo celkem 126 žadatelů (z plánovaných 180). Méně než bylo očekáváno, přispěla intervence 41.73 Zalesňování zemědělské půdy – založení porostu, prostřednictvím které bylo podpořeno celkem 8 příjemců (z plánovaných 80). Důvodem nižšího zájmu je, že od roku 2023 žadatelé preferují spíše vstupovat do nové intervence 42.73 Zakládání agrolesnických systémů, která také podporuje výsadbu dřevin na zemědělské půdě, ale nedochází k trvalému vyjmutí půdy ze zemědělského půdního fondu a tímto je administrativně jednodušší.

R.27 sleduje výkonnost v oblasti životního prostředí nebo klimatu prostřednictvím investic do venkovských oblastí. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno celkem 35 projektů, což je 14 % z plánované hodnoty pro rok 2025. Celková cílová hodnota tak nebyla dosažena. V intervenci 38.73 Investice do obnovy kalamitních ploch bylo podpořeno celkem 9 projektů, v intervenci 39.73 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin bylo podpořeno 19 projektů a 6 projektů bylo realizováno v intervenci 43.73 Neproduktivní investice do udržitelného rozvoje funkce lesa. Jeden projekt byl podpořen v intervenci 52.77 LEADER. Důvodem nízkého plnění tohoto indikátoru je zpoždění ve výplatách (projekty jsou v administraci, ale ještě nejsou doporučené).

R.30 byl zvolen pro intervence podporující závazky na ochranu lesů a řízení ekosystémových služeb. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 23 560 ha lesů (z plánovaných 28 163 ha), cílová hodnota (1 % lesní půdy, na niž se vztahují závazky na podporu ochrany lesů a řízení ekosystémových služeb) nebyla dosažena. K naplňování přispívá intervence 29.70 Lesnicko-environmentální platby – Biodiverzita, s plochou 20 357 ha z plánovaných 20 613 ha a intervence 30.70 Lesnicko-environmentální platby – Genofond s rozlohou 3 203 ha z plánovaných 7 500 ha. Důvodem nižšího naplňování této intervence je, že u porostních skupin žadatelů, kterým skončil 5-letý závazek, sběr neprovedli, popř. provedli, ale neoznámili platební agentuře, jak je popsáno v nařízení vlády a oznámili to pouze na Národní lesnický institut v souladu s povinností při uvádění reprodukčního materiálu do oběhu (zákonná povinnost). V důsledku toho nebyla zajištěna kontrola šetrného sběru a plnění podmínky nařízení vlády. Z důvodů nedodržení požadované podmínky šetrného sběru reprodukčního materiálu bylo vyřazeno větší množství porostních skupin. Dále v důsledku kalamitních situací (kůrovec, sucho) došlo ke snížení plochy lesních porostů vhodných pro zařazení.